Eija Jokela
Kehityspäällikkö
Suomen Pakkaustuottajat Oy
8.5.2026

HE 82/2026 vp – Hallituksen esitys jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain muuttamiseksi

Suomen Pakkaustuottajat Oy (SPT) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 82/2026 vp, jolla täydennetään EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen (PPWR) kansallista toimeenpanoa. Tarkastelemme esitystä pakkausten tuottajavastuun käytännön toteutuksen näkökulmasta.

Pidämme tärkeänä, että asetuksen tavoitteita toimeenpannaan tavalla, joka on oikeusvarma ja kustannusvaikutuksiltaan hallittava. Tässä lausunnossa keskitymme esityksen kahteen keskeisimpään yrityksille ja tuottajayhteisöille aiheutuvaan kustannusrasitteeseen: jätteen synnyn ehkäisyn rahoitukseen sekä vakuusvelvoitteeseen. Lisäksi nostamme esiin tuottajan määritelmään ja EU-tason lainsäädännön keskeneräisyyteen liittyvät täydentävät huomiot.

Jätteen synnyn ehkäisyn rahoitus (JL 52 § ja 68 §)

Esityksessä mahdollistetaan, että jätteen synnyn ehkäisyyn ohjataan jopa viisi prosenttia tuottajayhteisöjen jäseniltään perimistä maksuista. Viiden prosentin taso merkitsisi pakkausten tuottajavastuussa miljoonaluokan lisäkustannuksia tuottajille.

EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetus ei edellytä numeerista viiden prosentin osuutta. Näin merkittävän kustannusrasitteen käyttöönottoa ei voida pitää oikeasuhtaisena tilanteessa, jossa rahoituksen hyväksyttävät käyttökohteet, vaikutusten todennettavuus ja seuranta eivät ole vielä täsmentyneet. Tältä osin esitys siirtää taloudellista riskiä tuottajille ilman vastaavaa varmuutta vaikuttavuudesta.

SPT katsoo, että jätteen synnyn ehkäisyyn osoitettavan rahoituksen enimmäisosuus tulee säätää enintään yhteen prosenttiin, ja että prosenttiosuus lasketaan yksinomaan tuottajayhteisön jäseniltään perimistä kierrätysmaksuista. Hallinnolliset maksut sekä kunnille tilitettävät läpivirtauserät, mukaan lukien SUP-siivouskustannuksiin liittyvät korvaukset, tulee rajata prosenttilaskennan ulkopuolelle, koska ne eivät ole tuottajayhteisön käytettävissä olevaa rahoitusta.

Vakuusvelvoite (JL 61 § ja 64 §)

Hallituksen esitys tuo pakkausten tuottajille ja tuottajayhteisöille uuden velvoitteen asettaa vakuus, jolla katetaan kolmen kuukauden jätehuollon kustannukset toiminnan päättymisen tai maksukyvyttömyyden varalta. Vakuus sinänsä on ymmärrettävä ja perusteltu riskienhallinnan väline.

Keskeinen ongelma on kuitenkin se, että vakuusvelvoite esitetään ilman siihen valmistelussa kytkettyä tasapainottavaa kevennystä. Kiertotalouslakia valmistellut

työryhmä esitti, että vakuuden antaneen tuottajayhteisön jätelain 64 §:n mukaista taloudellisen toimintakyvyn osoittamisen ajanjaksoa lyhennetään kuudesta kuukaudesta kolmeen. Tällä pyrittiin nimenomaisesti estämään päällekkäiset ja kohtuuttoman raskaat rahoitusvaatimukset.

Ilman tätä kevennystä vakuusvelvoite muodostuu käytännössä lisärasitukseksi nykyisten vaatimusten päälle ilman, että järjestelmän toimivuus tai ympäristönsuojelu paranee. Suomen Pakkaustuottajat esittää, että työryhmän esittämä 64 §:n kevennys palautetaan osaksi esitystä.

Tuottajan määritelmä ja oikeusvarmuus (JL 48 §)

Tuottajan määritelmä on koko tuottajavastuujärjestelmän perusta. Komission puutteellisten tulkintaohjeiden vuoksi tuottajan määritelmä on edelleen osin tulkinnanvarainen. Tämä heikentää ennakoitavuutta sekä yritysten että valvovien viranomaisten näkökulmasta.

Pidämme erityisen tärkeänä, että kansallisia sitovia tulkintoja ei anneta ennen EU-tason täsmennyksiä ja että kansalliset ratkaisut sidotaan myöhemmin annettavaan EU-ohjeistukseen. Oikeusvarmuudella tarkoitamme sitä, että yritykset ja tuottajayhteisöt voivat ennakoida velvoitteensa ja kustannuksensa ilman riskiä siitä, että tulkinta muuttuu jälkikäteen tai vaihtelee eri viranomaisten välillä.

Tuottajayhteisön toiminta ja kevennetty raportointi (JL 63 §)

SPT pitää tärkeänä, että kevyessä raportoinnissa raportoidaan materiaalijaottelun lisäksi erikseen kuluttaja- ja yrityspakkaukset, jotta raportointi tuottaa järjestelmän ohjauksen ja seurannan kannalta riittävän tietopohjan. Lisäksi kevyen raportoinnin rajan muuttaminen 50 000 kilogrammasta 10 000 kilogrammaan tulee saattaa voimaan vasta 1.1.2027 alkaen, ei kesken kalenterivuoden, jotta yrityksille ja tuottajayhteisöille jää kohtuullinen aika järjestelmien, ohjeistusten ja raportointiprosessien päivittämiseen.

Lopuksi

SPT tukee pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen tavoitteita. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kustannuksia merkittävästi lisäävät velvoitteet mitoitetaan oikein ja suhteutetaan EU-asetuksen todellisiin vaatimuksiin. Esitämme, että vakuusvelvollisuuteen liittyvät päällekkäiset vaatimukset poistetaan ja jätteen synnyn ehkäisyn rahoitus rajataan tässä vaiheessa enintään yhteen prosenttiin.

Kunnioittavasti,

Suomen Pakkaustuottajat Oy